

Streszczenie

Głównym tematem projektu było zagadnienie relacji pomiędzy oddziaływaniami rodzicielskimi ujętymi w konstrukt kompetencji rodzicielskiej (KR) i dojrzałą teorią umysłu (DTU) u dzieci w wieku 5 i 6 lat. Przeprowadzono badania podłużne z udziałem grupy 112 dzieci i ich rodziców. Badano trzy składniki KR: ciepło, indukcyjną kontrolę i jakość komunikacji z użyciem zarówno kwestionariuszy, jak i technik obserwacyjnych, analizując interakcje rodzic-dziecko. Do pomiaru DTU użyto testów fałszywych przekonań II rzędu, zadań dot. rozumienia dwuznaczności oraz gaf. Wykonane analizy czynnikowe pozwoliły wyodrębnić trzy czynniki DTU: *rozumienie dwuznaczności – przewidywanie*; *rozumienie dwuznaczności – wyjaśnianie* i *rozumowanie społeczne*. KR analizowano na poziomie poszczególnych jej wskaźników.

Wyniki wskazują, że u dzieci w wieku późnoprzedшкоlnym: 1) następuje wzrost w zakresie rozumowania społecznego oraz 2) stabilność różnic indywidualnych w rozumowaniu społecznym i przewidywaniu dwuznaczności w okresie 1 roku. KR cechuje ciągłość (za wyjątkiem obserwacyjnie badanego rodzicielskiego ciepła, które wzrasta) i stabilność. Rodzice uznają rozwój DTU za ważny cel socjalizacyjny, powiązany istotnie z takimi celami jak czułość i przyzwoitość. Analizy korelacji pozwalają twierdzić, że u dzieci w wieku 6 lat jakość komunikacji w rodzinie jest pozytywnie związana z umiejętnością wyjaśniania oraz przewidywania odmiennych przekonań w tym samym wieku. Rodzicielskie ciepło wobec 5-latków wiązało się pozytywnie z przewidywaniem przekonań u dzieci w wieku 6 lat, jednak analizy regresji nie potwierdziły tych zależności. Deklarowane przez rodziców cele socjalizacyjne, w tym również te związane z rozwijaniem DTU, znalazły powiązanie z rodzicielskimi praktykami.

Uzyskane rezultaty dyskutowano osadzając je w szerszym kontekście kulturowym i dowodząc, że polscy rodzice reprezentują orientację kulturową sytuującą się pomiędzy autonomią a relacyjnością.

Słowa kluczowe: teoria umysłu, dojrzała teoria umysłu, rodzicielstwo, kompetencja rodzicielska

Małgorzata Jakubczak
Kubik

Abstract

The main aim of this project was the investigation of the relationship between parenting operationalized in the construct of parental competence and advanced theory of mind in children aged 5 and 6. A group of 112 children and their parents participated in longitudinal study. Three components of parental competence (PC): warmth, inductive control, and quality of communication were measured using both questionnaires and observational techniques, analyzing parent-child interactions. Second-order false belief tasks, ambiguity comprehension tasks, and faux pas test were used to measure advanced theory of mind (AToM). Factor analysis made it possible to distinguish three AToM factors: prediction of ambiguity; explanation of ambiguity and social reasoning. PC was analyzed at the level of its individual indicators.

The results indicate that in late-preschool children: 1) there is an increase in social reasoning and 2) stability of individual differences in social reasoning and prediction of ambiguity over a period of 1 year. PC is characterized by continuity (except for the observationally studied parental warmth, which increases) and stability. Parents consider the development of AToM as an important socialization goal, significantly related to such goals as lovingness and decency. Correlation analyzes indicate that in children aged 6, the quality of communication in the family is positively related to the ability to explain and predict different beliefs at the same age. Parental warmth towards 5-year-olds was positively associated with prediction of beliefs in 6-year-old children, but regression analyzes did not confirm these associations. Socialization goals declared by parents, including those related to the development of AToM, were related to parenting practices.

The obtained results were discussed placing them in a broader cultural context proving that Polish parents represent a cultural orientation situated between autonomy and relatedness.

Keywords: theory of mind, advanced theory of mind, parenting, parental competence

Martyna Jędrzejak
Centre